

Telefon

(volt Székely Udvarhely)

A Székelység pártoktól független
politikai újsága

Előfizetési ára: egész évre 50 leu, félévre 25 leu, negyed-
évre 12 leu 50 bani. Egyes szám 1 leu. A regátban 1 leu 50 bani.
Hirdetések díjszabás szerint. — Nyilt tér soronkint 3 leu.

Felelős szerkesztő:

Ébert András.

Kiadja: A lapkiadó társaság.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Odorheiu (Székelyudvar-
hely) Boulevardul Regele Ferdinand (Kossuth-utca) 31. sz.
Megjelen minden vasnap

Handwritten notes:
bidelei...
scutit de...
conform legi...
1904

A „Magyar Szövetség“

zászlója alatt újból verbuváltak s gyűjtöttek tagokat a f. hó 6-án tartott kolozsvári gyűlésen. Az az 50—60 ember szónokolt, agitált ismét, — írja a marosvásárhelyi „Az Ellenzék“ — akiknek szívében fekszik a magyarság ügye, a többi pedig távolmaradt s ennek a nagy közönynek, nemtörődömségnek az lesz az eredménye, hogy az az 50—60 ember is félre áll, ha a nagy tömeget nem sikerül öntudatra ébreszteni.

A tehetetlenségnek, fölöslegességnek ehhez az önbeismeréséhez nem kell kommentár.

Tényleg így áll a dolog. Tényleg van, nem épen 50—60, de 10—15 olyan magyar férfi, aki annak idején a passzivitást, a meg nem értést hirdette, bizonyos tekintélyre és nimbuszra tett szert. E vélt tekintélyükre építeni is akartak s megszületett a „Magyar Szövetség“ eszméje.

Közben azonban kiábrándultak a talán jóhiszeműen félrevezetettek s miután most már károsnak találják az akkori passzivitást, meg nem értést, ennek ódiomát s minden átkát azokra szórják, akik azt előidézték, t. i. a „Magyar Szövetség“-nek ezen agilis 10—15 tagjára.

A magyarság nem fog vesztíteni, ha ezek az urak tehetetlenségük tudatában teljesen félreállanak és nem esik kétségbe, ha a „Magyar Szövetség“ annyi vajadás és torz-szüllötték után, végleg megbukik. A magyarság ott fogja kez-

deni, — amit kezdettől fogva hirdettünk s amely mellett következetesen megmaradtunk és az utat egyengettük — hogy különböző pártokba tömörülve keresi boldogulását és egyuttal érvényesülését is az állami életben.

Lesz majd „Székely Párt“ vagy „Székely Szövetség“, mely történelmi multra, kijegecesedett demokráciára, geográfiai és etnikai egységekre építve, jelentős szerepet fog betölteni a nagyromániai népkisebbségek vezetésében.

Lesz „Magyar demokrata párt“, amely a városok kereskedőit, iparosait, intellektueljeit fogja zászlója alá vonni és szövetkezve hasonló ideológiájú román pártokkal, a haladást fogja előmozdítani.

Lehet, hogy a bánági és körös-vidéki magyarság is külön zászlót tűz ki, de különleges helyzetükben erőt, lendületet sohasem fognak felmutatni.

Ugy látjuk — népkisebbségi szempontból — a magyar és a székely proletár teljesen elvesztettnek tekinthető. Nem lesz elszigetelt és külön utakon haladó. A nagyobb tömegű román proletársághoz fog huzni és az magába olvasztja.

Pártnak ugyan nem nevezhető, de jelentős közéleti gyűanyagot hord magában az a levitézlett dzsentrí osztály, amelynek Magyarország földarabolásának ilyen hirtelen történt bekövetkeztét köszönhetjük. Ezek a „Magyar Szövetség“-gel együtt majd félreállanak, de folyton akadékoskodnak, kellemetlenkednek és 50 éven belül kihálnak.

Néma gyermeknek*

az édes anyja sem érti a szavát. Sir, jajgat, de nem tudják, hogy hol fáj...

Igy vagyunk az iskolák ügyével is. Utón-utfélen panaszok hangzanak el, de konkrét formában a kérdés alapos megoldására gyakorlati javaslat és egységes, imponáló állásfoglalás nem történt.

Most foly az agrár-törvény végrehajtására az előkészület. Tehát itt a 12-ik óra, melyben halaszthatatlan gyorsasággal akcióba kellene lépni, hogy minden egyes iskola főtartására aránylagos földterület biztosítassék.

Az óvodáknak (3—6 éves gyermekek) 30 hold, az elemi iskoláknak I—VII. oszt. (7—14 évesek) 50—60 hold, a középiskoláknak (15—18, esetleg 19—20 évesek) 80—100 hold, az egyetemeknek és ezekhez hasonló felsőbb iskoláknak 150—200 hold művelhető földterület kellene a szükséges gazdasági felszerelésekkel, állatállományokkal ellátva.

Ez iskolák lennének aztán az ország életeről. Ezekben vennék gyakorlatba a világtudományok által felszínre hozott újításokat úgy gazdasági, mint ipari és szellemi téren. Nem feledkezvén meg egyetlen tudományágról sem, amely az életre szükséges.

Ezen iskolák produktumait — az ország feltétlen szükségleteinek kielégítésén kívül — exportálni lehetne oda, ahol a legjobb árat fizetik. Erre az állam mindig számíthatna, mert a havi kötelező statisztikai adatokból a szakminiszterium a produktivitást állandóan látná és mint az ország közgazdasági vezére, a közszükséglet szerint irányíthatná.

Szóval teremtsünk gyakorlati életiskolákat, melyek épen olyan alappal birjanak, mint egy-egy valóban mintagazdaság, mintaiparműhely, mintagyár, mintakereskedelmi ház és ezek mellett a világtudományok tárházai.

A tanítási idő lenne napi 8 óra, mely egész éven át — minden nagyobb szünidő kizárásával — folytatandó. Legfeljebb 3-szor 1—1 heti, esetleg még rövidebb szünidő lenne.

* E cikk egyes kitételeivel bár nem értünk egyet, az eszme általános megbeszélése szempontjából, helyet adtunk annak. Szerk.

Ettől a munkától sem a tanulókat, sem a tanárokat nem kell féltetni mert a tanítási idő az elméleti és gyakorlati anyaggal úgy lenne kombinálva, hogy az egyik a másikat ok- és célszerűen felváltja. Így aztán sem a tanárok, sem a tanulók kifáradásáról, túlterheléséről, szó sem lehet.

A mai — legnagyobb részben — időt pazarló, unalmas, szívet-lelket gyötrő, naplopásra vezető tananyag-nak csakis a lényegét kellene röviden, világosan, a növendékek fokozatos értelméhez mérten előadni úgy, hogy minden könyvbéli biflázás, szófiikus „emlézés“ teljesen mellőztessék.

A nyelveket a beszéd és írás-olvasás állandó gyakorlása alapján kellene tanítani. Eddig kizárólag a könyvbéli szabályokkal ölték, untatták és buktatták a tanulókat s a beszéd elsajátítását az iskolán kívüli életre bízták. Ezután legyen megfordítva. A szabályok nagyrészt bízzák az életre, vagy a felsőbb osztályokra.

Minden téren tanítsanak a gyakorlati életre, mely bizony — most látjuk és tapasztaljuk — könyörtelenül számon kéri a többoldalú tudást mindenkitől s kiváltképp a csakis szellemileg képzett egyénektől — a megélhetésnél.

Ha az elméleti részt az elmondottak figyelembe vételével tanítják, akkor 12 hónap alatt bőséges idő jut a kapcsolatos, a gyakorlati életre feltétlenül szükséges egyéb tudományok elsajátítására is.

Elsősorban vegyük számba minden egyes iskola helyén, hogy ott minő természetes előnyök kínálkoznak a kiaknázásra, miket lehetne feldolgozni úgy, hogy azzal versenyképes árak mellett, piacot teremthessünk magunknak?

Az ehhez szükséges tőkét, mint egyszer és mindenkorra való alapot, szerezzük meg s azt állandóan úgy kamatoztassuk az iskola növendékeinek munkája révén, hogy ne csak az intézmény összes főtartási, tanítási, időnként újabb beruházási költségeit fedezze, hanem abból a tanulók is — munkájuk arányában — bizonyos jutalékot, sőt ellátást kapjanak.

Az alap megteremtésében az ál-

Ismának is segítenie kell és pedig első sorban egy sürgős törvény meghozásával, amely az agrártörvényt úgy módosítja, hogy ahol az egyházaknak van birtoka: abból, ahol nincs: a felosztásra kerülő vagy a község ingatlanaiából adjon az elől említett mennyiségű művelhető földet oly szigorú kikötéssel, hogy az kizárólag és csakis az iskola növendékeinek munkájával, közreműködésével művelendő; kivéve természetesen az óvodásokat, kik azonban az óvónők vezetésével — alkalmas időben — szintén a mezőn legyenek és lássák a munkálkodást, télen és más időben pedig játszva, papirosból s egyéb anyagokból, előkészítő játéktárgyakat készítsenek.

A nyelvek tanítását részben már az óvodában és az elemi iskola I. oszt.-ban kellene kezdeni játszva úgy, hogy az összes később tanulandó nyelvek ABC betűit, az egyes tárgyak neveit stb. elsajátítsák. A II. oszt.-ban tanuljanak olvasni a később tanulandó nyelveken s így tovább.

Nagy vonásokban igyekeztem a jövő, az élet iskolájának körvonalait megrajzolni. Tudom, hogy a kép nagyon hiányos, de abba erősebb, maradandóbb színeket, tartalmat önteni, nemcsak egy ember, hanem mindenki feladata.

Magasabb összegű jutalomdíjjal pályázatot kellene kiírni és így a legjobb terveket szakértőkkel vegyes tanácskozás elé bocsátani. Így aztán biztosan kialakulnának a jövő iskolatípusok helyes képei.

Rövid az idő, siessünk, mert az új iskolatörvény most kerül tárgyalásra.

Argus.

Balásy Dénes

(Saj. tud.) Nagy örömmel írjuk le a címül vett nevet: **Balásy Dénes** Budapest székesfővárosi felsőkereskedelmi iskolai tanár nevét, aki közlebről hazarepatriált egész családjával Székelybethlenfalvára.

Nagy a mi örömünk, mert **Balásy Dénes** mellett, hogy több nyelvet beszélő tudós tanár, talpig becsületes, igazi székely uri ember, kivel sokat nyertünk Udvarhelyvármegyében, honnan oly sokan elhagyták szülőföldjüket.

Balásy Dénes hazajött. Ezzel is megmutatta, hogy vérbeli székely. Nem elhagyni, de megtartani kell apáink örökségét.

Ő is, mint **Benedek Elek**, a nagy székely író Kisbacsonban, gazdálkodni fog Székelybethlenfalván.

Balásy Dénes komoly, gyakorlati tudományokban bővelkedő író is. Tőle jelent meg magyar nyelven: „A székelyek alkotmányának története” című, egyik legbecsebb adatokat tartalmazó mű. A régi „Székely-Udvarhely”-nek sok éven át kiváló munkatársa volt. A budapesti és külföldi napilapokban szintén sokat dolgozott.

Nagy a reményünk, hogy ha a fészkrakással rendben lesz, ismét tollat ragad és értékes tanácsaival, bölcs tudásával segíteni fog a székelység ügyes-bajos dolgainak intézésében és népünk sorsának irányításában.

Addig is székely testvéri szeretettel üdvözljük itthon.

Miben hal meg a legtöbb ember?

— A „Jövő” közlése. —

Az emberi élet tulajdonképpen végelgyöngülés okozta halállal fejeződik be, ha külső körülmények folytán előbb be nem következik a halál. A végelgyöngülés ugyszólván kikerülhetetlen és a szervek részleges elhalódása előzi meg. A tapasztalat bizonyítása szerint azonban még az emberiség hetven évet megélt részének is csak alig egynolcada pusztul el végelgyöngülésben, míg a másik hétnolcada más okokból kifolyóan hal meg. Az okok lehetnek, akár erőszakos halál, akár egyes fontos szervek időelőtti elhasználtsága, akár külső okokból származó betegségek. Az első életévben elpusztuló száz gyermek közül negyvenkettő az emésztő rendszer betegségei következtében hal meg, aminek az az oka, hogy a csecsemő belei a többi szervekhez képest a fejlődésben elmaradtak és csekély ellenállóképességűek. Ide sorolhatók azonban az idegrendszer betegségeinek negyvenöt százaléka közül is azok, amelyek görcsokban nyilvánulnak. Ezek ugyanis többnyire szintén emésztési zavarok következményei.

A negyvenéves embernél aki testi és szellemi fejlettsége teljében van — az emésztőszervek betegségei okozta halál arány már csak nyolc százaléka, s 65—70 éves embereknél pedig már csak hat százaléka a halál arány. Ezzel szemben idősebb embereknél növekedik az idegbetegségek jelentősége. A negyvenéves korban meghalt emberek közül tíz százalék, a hatvanöt-hetvenévesek közül tizenöt-százalék pusztul el idegbetegségekben, különösen szélhűtésben. Ez az arány a fokozódó korrallal még csak növekedik. A vérkeringési és légzési szervek betegségei a haladó korrallal mindig több áldozatot szednek, részint idetartoznak a hivatással járó betegségek is. Az érelmeszesedés és tüdőgyulladás gyakorisága az előhaladottabb korban olyan nagy, hogy 65—70 éves egyéneknél száz halál arány eset közül husz ezekre vezethető vissza, míg a 40-ik életévben csak tizenkét-tizenhárom százaléka, gyermekkorban pedig 2—7 százaléka esik ezek áldozatául. A tuberkulózis a gyermekeket és az öregeket kiméli és leginkább erejük teljében levő korokban pusztítja az embereket, részint azért, mert a testi munka ebben a korban a legerősebb és részben, mert a létért való küzdelem ebben a korban a legsúlyosabb. A 40-ik év körüli egyénekre eső halál arány esetek csak nem harminc százaléka a tuberkulózis okozza, míg az agg korban elpusztult egyéneknél alig 6 százaléka jut a tuberkulózisra. Ezzel szemben a rákbetegség az idősebbeket sújtja leginkább. Míg a csecsemőknél a halál arány esetek alig fél ezreléke származik rákféle betegségekből, addig közepkoru egyéneknél 11, az öregeknél pedig 15 százaléka esik rák áldozatául. Az erőszakos halál megint a javakorbéli embereket sújtja legjob-

ban. A 40 éves korban elhaltak 10 százaléka mulik ki erőszakos halállal, még pedig legtöbbször ipari szerencsétlenségek folytán, amelyek a munkabírókat pusztítják. Az aggkorban ez a százalékszám 4 százalékra csökken.

Igy tehát a halál okairól elmondható, hogy azok a különböző korokban változók. Bizonyos, hogy a halál arány esetek tekintélyes része elkerülhető volna, ha mind az egyesek, mind a társadalom nagyobb gondot fordítanának az egészségnek követelményeire. Akkor a végelgyöngülés volna a normális halál arány, míg ma kevés ember jut el egyáltalában addig a korig, amikor ez tekintetbe jöhetne.

HIREK.

— **Mária királyné** e hó 7-én délután elhagyta Szováta-fürdőt és kíséretével együtt autóján Sinaiába utazott. A királyné ez utjában Székelyudvarhelyt is érintette. **Petcu János** csendőrfőhadnagyot az a kitüntetés érte, hogy a királyné szolgálatára Bukarestből kirendelték s Ő Felsője ott tartózkodása alatt végig a kíséretében volt. A királyné saját kezű aláírásával ellátott fényképével jutalmazta meg a derék főhadnagy szolgálatát és magasabb kitüntetését is kilátásba helyezte. Kiküldött munkatársunknak igen kedves epizódokat mondott el **Petcu** főhadnagy a királyné szováta és környéki élményeiből, melyeket a „Székely Hírek” következő számában fogunk egybegyűjtve közölni. Munkatársunknak a királyné és a királyi családról történt több fényképfelvételét sikerült megszereznie s azok a Bodrogi és Hirsch kereskedésének kirakatába vannak elhelyezve.

— **Birói előléptetés.** **Szabó Géza** odorhei-székelyudvarhelyi törvényszéki bírót — mint bukaresti tudósítónk értesít — **Florescu Th. J.** igazságügyi miniszter a VII. fizetési osztály I. fokozatába léptette elő. Az erre vonatkozó királyi dekretum kieszközlése folyamatban van.

— **Áthelyezés.** **Florescu Th. J.** igazságügyi miniszter — mint bukaresti munkatársunk írja — **Gallay Kálmán** odorheiui járásbíró hasonló minőségben az aradmegyi Kisjenőre helyezte át.

— **A közigazgatási bizottság** f. hó 10-én tartotta rendes havi ülését **Neamtu Valér** prefektus elnöklété alatt Székelyudvarhelyt. Az alispáni jelentésből kiténik, hogy Udvarhelyvármegye közigazgatása terén jelentősebb esemény nem fordult elő. **Popa János** tanfelügyelő jelenti, hogy a szentléleki róm. kath. felekezeti iskola tanítója ellen hanyagság miatt megindította a fegyelmi eljárást. **Comsa Sofron** vármegyei főorvos örömeinek adott kifejezést, hogy az erélyes rendszabályok igénybevételével sikerült a vörheny-járványtannyira csökkenteni, hogy ha f. hó 15-ig újabb eset nem fordul elő, az összes erre vonatkozó rendszabályok hatályon kívül helyezhetők. Tífusz-megbetegedés előfordult Zetelakán

2 eset és Oklándon 4 eset. Oka a romlott ivóvíz, amiért is kéri az alispánt, hogy e baj terjedésének megállítására céljából, rendeletben világosítsa fel a lakosságot. **Sipos Béla** vármegyei főmérnök közli, hogy a közmunkaligyi miniszter rendelete szerint, a megyei utak fönrtartásához az állam nem nyújthat olyan összegű segélyt, amilyen az utak teljes rendbehozatalára szükséges, viszont a megye a régi utadótörvény szerint (míg az új uttörvény elkészül) megközelítőleg sem tudja a kiadásokat fedezni, ezért elvileg elfogadta a miniszter, hogy az 1890. l. t.-c. 81. és következő §-ai értelmében a megyék részére vasuti vámszedési jogot engedélyez a törvényhatósági utak fönrtarthatása végett. A vámszedés a fel- és leadó vasuti állomásokon lenne a vasut által eszközölve és mm.-ként szedetnék 50 banitól 5 leu vám az áru minősége szerint. Az élelmicikkre a legkevesebb vámnak a kiróvását javasolja. Indítványát elfogadták. **Molnár Samu** árvaszéki elnök, **Ehrlich Béla** várm. főállatorvos, **Muntean Dimitru** főügyész havi jelentéseiben jelentősebb dolgokról nem volt említés téve. Dr. **Hinléder Fels Ernő** nagy elfoglaltságára hivatkozva, a bizotts. tagságról lemondott, amelyet tudomásul vettek. Ezzel az ülés véget ért.

— **Repatriálási kérvényeket** újabb intézkedésig, még elfogad az arra illetékes hatóság.

— **Barcsay Károly** kereskedő e hó 10-én éjjel 12 órakor, életének 66., boldog házasságának 41-ik évében meghalt Székelyudvarhelyt. Temetése tegnap d. u. általános nagy részvét mellett, a róm. kath. temetőben történt meg. **Barcsay** erős akaratú, nagytevékenységű kereskedő volt. Annak idején élénk részt vett Udvarhelyvármegye Iparfejlesztő Bizottságának mozgalmas ülésein. Nem rajta mult, hogy ma Székelyudvarhelyt több textilipari gyár nem működik. Sokat küzdött az előhaladás érdekében és jelentékeny anyagi áldozatokat is hozott újabb és újabb vállalatok létrehozására. Azonban az irigység, visszavonás és az ezekből kifolyólag történt részvétlenség, a törekvő ember akaraterejét e téren letompították. Társadalmunk e bénítóhatásu magatartása, nagyon sok jó dolgot és igen lelkes ámbiciókat semmisített meg már. De **Barcsay** nem csüggedett. Virágzó szép üzletet hagyott fiára: **Barcsay Sándorra**, kit — a sors kedvező körülményei folytán — még saját atyai gondosságával bocsáthatott szárnyára. Sokat küzdött, szenvedett embertársunk, Isten veled! Nyugodjál csendesesen!

— **A leu további javulásáról** nyilatkozott **Bratianu Vintila** pénzügyminiszter. E szerint a leu emelkedése várható volt az idei bőtermés, valamint a kormány pénzügyi politikája következtében, amelyvel az állam küladósságait rendezte és a költségvetés egyensúlyát helyreállította. A leu addig fog emelkedni, míg eléri azt a fokot, amely az ország tényleges gazdasági erejének megfelelő — mondta a miniszter.

A Székely Dalegylet Székelyudvarhelyi, f. hó 19-én (szombaton) este fél 9 órai kezdettel a Kóczy-kerthelyiségben — zászlójavára — táncdal egybekötött hangversenyt rendez, amelynek műsorát a következők alkotják: 1. Nyitány. Halász Bert zenekara által. 2. Honfi dal. 3. A hold világ... énekes jelenet. Énekel: Bálint Ignác basszista. 4. Ének: Kerestély Gyula, Csizmadia János, Verestóy Ferenc d. e. tagok. 5. Mit daloltok. Stern Károlytól. 6. A szeretőm. 7. A gyermek. Jelenet. Előadják: Magyar Erzsike és Csiki Lajos d. e. tagok. 8. Alku. Jelenet. Előadják: Hercz Annuska, Bodrogi Balázs és Kerestély Gyula d. e. tagok. 9. Árva nyháj. Gróf Festetich Leótól, énekel a Dalegylet. Műsor után világpostakonfettivel és serpentinrel táncigelig. Beléptdíj személyenként 2 leu. Felülfizetést a jótékony célra szöveggel fogad és nyugtázza a Dalegylet. A tartalmas és új műsor szívesen fogja részesíteni a közönséget, miért is támogatást kér a Dalegylet. A jövőre az idős emberek érdekében a hangverseny 26-án fog megtartani.

Uj üzletvezetőt választott a Csomor Jenő kereskedő községe. A szövetkezet a nagyenyedi hangya központ kötelékébe tartozik.

Szánalmas az emberek erőlködése némely városban most a nyári estéken. Így pl. a Bulev. Regele Ferenc (Kossuth-utca) korzóján naponta tömegesen keresik a felhívó friss levegőt és e helyett port, szél — ha szekér vagy kocsis elszabad — valóságos porfelleget kapnak a szorult tüdejükre. Pedig mily könnyen lehetne segíteni azon, hogy ez a türethetetlen állapot megváltozzék! Egyszerűen el kellene rendelni, hogy mindenki a háza előtt levő aszfaltot este 7 óra körül alaposan megöntöztesse és a városi öntözőkocsival párszor az utcát is végig locsoltassák. Ez már igazán közegészségügyi és városiassági szempontból sem volna mellőzhető. Uraim! A lakosságától ne csak mindig követeljünk, hanem adjunk is neki valamit. (Beküldték.)

Tyukokat az országból külföldre kivinni, nem szabad.

Fizetésemelés. Az állami tisztviselők már régóta harcolnak helyzetük megjavítása érdekében. Csak annyit akarnak, amit megkérdes nálunk egy-egy székely napszám. Napi 20—30 leut és teljes ellátást. Ennek érdekében f. hó 6-án Bukarestben nagygyűlést is tartottak, amely teljes eredménnyel végződött. Vaitoianu belügyminiszter előbb miniszteri, majd katonai becsületére kijelentette, hogy a tisztviselők helyzetén a kormány föltétlenül javítani fog. Magasrangú helyen nyert privátértesülésünk szerint pedig úgy áll a helyzet, hogy ha a leunak továbbra is így javul a külföldi értéke, ez az összes árak óriási csökkenésére vezet. Ez eset-

ben a kormánynak nagyon kevés-sel kell hozzájárulnia ahhoz, hogy tisztviselőink tényleg megtalálják tisztességes megélhetésükhöz legalább a minimumot. Informátorunk azt a véleményét sem titkolta el, hogy szükséges az összes tisztviselői kategóriákban megfelelő razzitást tartani és a főleges elemeket eltávolítani, hogy így az államháztartás minél kevesebb jól fizetett és jól működő tisztviselővel rendelkezzen.

Uakító sötétségben él az ország lakossága a tőzsdei árfolyamok szempontjából. Nincs világosság e téren és magánérdekek szerint igazodik a sötétségben tapogatózó lakosság. Elkerülhetetlenül szükséges, hogy naponta egy a bukaresti áru- és értéktőzsde, mint a világpiac értékeiről hivatalos értesüléseket szerezzen minden egyes vármegye központja. Ezelőtt úgy volt, hogy körtáviratban naponta leadták az összes központi postahivatalokhoz nemcsak az áru- és értéktőzsde hivatalos jegyzéseit, de a meteorológiai intézet időjelzéseit is. Ez nagyfontosságú közérdek, melyre felhívjuk úgy a földművelésügyi, mint a kereskedelemügyi miniszter urak figyelmét a legsürgősebb intézkedés céljából. Szüntessék meg a sötétséget és az ennek nyomán burjánzó visszaéléseket, melyek a jóhiszemű közönség rovására ország-szerre óriási károkat okoznak.

Misézés közben, tehát mikor éppen a legszentebb áldozattal foglalkozott, egy papot agyonütött a villám Ljubecsna nevű faluban — írja a Brassói Lapok e hó 9-iki hírei között. Mi ezt a nyári laptöltéknek szánt híresztelést nem hiszszük. Csodálkozunk, hogy felült a papok támogatása mellett vigan éldegélő Br. L. valamelyik öszeres szemetes ladából előrántott híresztelésnek. Erre is elmondhatják a papok: „Ments meg uram a jó barátunktól!”

Husz éves találkozóra gyűlnek össze a marosvásárhelyi ref. kollegiumban 1902-ben érettségizettek folyó évi szept. 17-én. Az érdekeltek minél előbb közöljék címüket: Dr. Máthé János iparkamarai titkárral, vagy Szijgyártó Gábor felsőkereskedő isk. igazgatóval Marosvásárhely.

A babona áldozata lett Székelyudvarhelyi özv. Gál Józsefné szül. Kiss Róza. Csodálatos, de úgy van, hogy ma, a 20-ik században is akadnak és pedig az úgy nevezett jobb körökben is, akik hisznek a kártyavetés ostoba babonájának, vagyis a kártyavető üzleti érdekből üzött hazudozásainak. Vákon biznak egy-egy körmönfont csaló lelkiismeretlen felültetéseiinek gyakran azok áldozatai lesznek. Így történt az özv. Gálnéval is, aki özv. Cáriné cigányasszony hazudozásai következtében menekült a halálba. A ravasz cigányasszony özv. Gálnénak „szerencsét” mondott. Azt olvasta ki a kártyából, hogy a különben 62 éves öreg egy előkelő gazdag fiatal ur füléig szereti. Ez az ifju ur — szavalta a cigányné — nagyon szereti a tyukokat és a to-

jást is. A kártya pedig azt mutatja, hogy küldeni kell neki. Az elboldondított Gálné kötelék állt és mindent küldött, amit a „kártya” mutatott, de természetesen, hogy „szerencsésebb” legyen — közvetlenül a kártyavető cigányné által, mert ezt is így diktálta a „kártya”. A tyukok, kacsák, libák és malacok csak úgy érkeztek a kártyavető cigányasszonyhoz, ki azokat előkelően el is fogyasztgatta mindaddig, míg valami uton módon a fiatal ur füléig jutott ez a zaaroló visszaélés. A rendőrségnél feljelentést tett, mire a nyomozást rögtön bevezették és az elmondott csalafintaságra világosság derült. A rendőrségnél özv. Gálnét is kihallgatták és ekkor ébredt öntudatra. Hazament és szegényében előbb felakasztotta magát s mivel így meghalni nem sikerült, konyhakésével vágta el a nyakát. Beszállították a vármegyei közkórházba, hol megoperálták, de a szenvedett nagy vérvesztés miatt 2 nap múlva meghalt. Özv. Cáriné cigányasszony ellen kihágás miatt indult meg az eljárás. Hüvösre fog kerülni az ügyesség fogházába, hol „megjósolhatja”, hogy mikor eszik majd még valamelyik jóhiszemű buta jóvoltából annyi tyukhúst, mint a mennyit a halálba kergetett özv. Gálné küldeményeiből evett...

Tüzeset volt e hó 10-én Bikafalva községben, amely a pénztárnok gazdasági épületeit és behordott gabonáját elhamvasztotta. A kár 200,000 leu. A nyomozás megindult, mert igen valószínű, hogy a tűz gyújtogatóból eredt. A helyszínén megjelent Sándor Ernő főszolgabíró is, aki a mentési és oltási munkálatokat személyesen vezette. Ennek köszönhető, hogy a veszély tovább nem terjedt a nagy szárazságban, mely az utóbbi 40—45 fokos melegben rendkívüli e vidéken.

A cigányok kóborlását a hatóság szigorúan megtiltotta. A lakosságot felhívja a rendőrség, hogy ha mégis kóborlást észlelne, azonnal tegyenek hozzá jelentést.

Halálozás. Kassay Ferencné szül. Dávid Róza 62 éves korában elhalt Székelyudvarhelyt.

A buza kibitelét Udvarhelyvármegye területéről Neamtu prefektus megtiltotta.

Felhívás a nagyenyedi ref. Bethlen-kollegium minden élő egykori diákjához. A nagyenyedi Bethlen-kollegium októberben ünnepli meg alapításának 300 éves fordulóját. Ebből az alkalomból a kollegium igazgatósága össze szeretné állítani a jelenleg élő egykori diákok névjegyzékét, hogy egy albumba foglalva, az is emléke legyen a nagy évfordulónak. Ezért azzal a kéréssel fordul az intézet régi diákjaihoz, hogy közöljék vele minél előbb a következő adatokat: 1. Név. 2. Melyik osztályokat tanulta a Bethlen-kollegiumban és melyik években? 3. Milyen pályára lépett? 4. Jelenleg mi a foglalkozása (állása)? 5. Hol lakik? 6. Esetleg egyéb közölni valók. Az adatok sürgős beküldését kéri a Bethlen-kollegium igazgatósága.

A telefon feltalálója Graeham Bell meghalt Sidneyben.

Homoród-fürdői bucsu. Minden évben Szent-István napkor, augusztus 20-án van az unitáriusok egyetlen bucsuja, hálaadó istentisztelete Homoród-fürdőn. Tizenhat-husz község népe szokott összegyűlni ez alkalomkor. Az idén is nagy előkészületek folynak. A gyepesi ifjuság székely-bált rendez a homoródszentpáli zenekar közreműködésével. Jó ételekről és italokról pedig Nagy Albert előnyösen ismert fürdővendéglős gondoskodik. A multság jóvedelmét az árvák javára fordítják.

Ingyenes ellátásos helyért folyamodhatnak az odorheui állami kő- és agyagipari szakiskolához: hadiárva, hadiözvegyek, hadirokkantak és más szegény szülők jól tanuló gyermekei. Egyéb, az intézetbe való felvételre vonatkozó felvilágosítást készséggel nyújt az igazgatóság. 1—3

Szigoru ebzárlat van elrendelve 90 napig Székelyudvarhely város területére, miután veszett ebre találtak. A hatóság figyelmezteti a lakosságot, hogy a rendelet pontosan tartsa be. Kuttyákat az utcára csak szájkosárral és kézen vezetve szabad vinni.

A mi jó kereskedőink. „A leu máról-holnapra értékben megkészszerződött. Eddig ha drágán vásároltam, mindig azzal szűrték ki a szememet: jah! kérem esik a leu, már 7-en áll s mutatták a számlát és kifogyhatatlanok voltak a leu esés következtében előállott siralmas helyzet esetelésében. Most, hogy egyszerre duplájára emelkedett a leu értéke, gondoltam veszek a gyermekemnek cipőt, télire fát, búzát és sertést... Uram! ahogyan a leu sülyedt, olyan mértékben emelkedtek az árak s most, hogy a leu emelkedik, olyan rohamban emelkednek az árak. Hát mindig csak emelkedik az ár, akár sülyed, akár nő a leu! Van ebből valami hasznunk? Nem vagyok barátja az erőszakos intézkedéseknek, de ha már így áll a dolog, tessék erőszakkal visszahozni a háborúelőtti árakat: Télikabát 70 leu, 1 lt. petroleum 36 bani, 1 üveg sör 30 bani, 1 szekér fa 4 leu, 1 tányér 30 bani, havi ebéd s vacsora 28 leu, 100 gr. legfinomabb dohány 88 bani, 1 kemény kalap 6 leu, nyakkendő 1 leu, borbély 10 bani, 1 p. cipő 8—10 leu stb. Az esetben havi 100 leu fizetéssel megelégednék, sőt még spórolhatnék is belőle. De ha ezt nem csinálják, adhatnak havi 5000 leu fizetést, abból sem tudok megélni...” (Beküldték.)

Miért nincs tojás? A székelyudvarhelyi piacon azért nincs tojás, mert a lelketlen kufárok minden árért össze vásárolják falukon s így a város közönségének nincs honnan hozzanak. A hatóság feladata sürgősen intézkedni és a kivitelt szigorúan betiltani, hogy a tulhajtott üzleti spekuláció miatt a közönség hiányt ne szenvedjen.

Az élet iskolájának szükségét már maga az ifjuság is érzi. A marosvásárhelyi ref. kollegium egyik V. oszt. tanulójától 4200 leu

értékű festményt vásároltak a látogatók. Az intézet növendékei különben ipari oktatásban is részesültek. Könyvkötészetet, lakatosságot tanultak. Az intézet igazgatója: **Nagy András**. Többször szóvá tettük, hogy a mai elméleti oktatás nem elég a megélhetéshez. Az életre gyakorlatilag nevelő iskolákat kell beállítani. E célból célszerű lenne, ha a felosztásra kerülő birtokokból az iskolák fönntartására adnának nagyobb területeket és azokat a tanulókkal művelve, jövedelméből a szükségleteket fedeznék. Torna helyett, talán a testet edző mezei és ipari munkák is igen jól megfelelnek.

— **Két székely fiú** — kik annak idején fekete zászlóval mentek sorozásra — mai napig is szenved a katonai fogságban. **Florescu Th. J.** igazságügyi miniszter itt tartózkodásakor meghallgatta a szülők kérelmét és **Negruțiu** polgármester hathatós közbelépésére, **Dregescu** államügyészt magához hívatta. Utasítást adott az államügyésznek, hogy amennyiben az amnesztia-rendelet ez ifjakra nem alkalmazható, számitsák bele a vizsgálati fogságban eltöltött idejüket — amit a regátban figyelmen kívül hagynak — és azonnal helyezték szabadlábra őket.

— **A szamar és az autó** önkéntelenül versenyre kelt Székelyudvarhelyt s csodák-csodája — majdnem a szamar lett a győztes. A napokban ugyanis igen mulatságos verseny fejlődött ki a Gyuribácsi szamara és a Szejke-autó között. A jó nevelésű szamar méregbe gurult, hogy a Szejke-autó minduntalan tulatesz rajta. Gondolt nagyot és merészet s a Szejkeről a város felé tőfő-tőfő autó után vetette magát és elérte a szamarak életében azt a rekordot, hogy az autóval két és fél perc különbséggel — egyszerre érkezett be a piacra. Ezekután az olvasóközönség feladata elképzelni, hogy milyen gyorsasággal haladhatott a Szejke-autó ebben a kánikulás melegben...

— **A hidak végőrája** közelget Székelyudvarhelyt. Különösen a Ferenget-féle sósfürdő és a kollegiumkerthez vezető forgalmas utak hidjai várják az alapos újraépítést. Nagy felelősség hármolhat a városi tanácsra, ha a bekövetkező szerencsétlenségeknek sürgős intézkedésével elejét nem veszi. A kollegiumkert hidját különben a vasut-társaságnak volna kötelessége rendbehozni. Erre azonban a közbiztonság érdekében, a városi tanácsnak is lépéseket kell tennie. Ha a vasut nem épít, a terhére kell újra építeni. De halasztgatni már tovább nem lehet.

— **Országos állatvásár** lesz f. hó 16-án Farkaslakán.

Alkalmi vétel Ritkán kerülő kedvező alkalom, hogy egy híres **Schunda-féle** fedeles, pedálos, legelső minőségű **cimbalom** előnyös árban kapható legyen. Most itt az alkalom. Cim e lap kiadóhivatalában.

Nyilt-tér.*

Felejtethetlen férjem sok jóakrójának és állandó vendégeinek szíves tudomására hozom, hogy a **borbély és fodrászüzletet** továbbra is folytatni fogom. Nagy magamra hagyottságomban a n. é. közönség szíves pártfogását kérem. Teljes tisztelettel: **özv. Sikolya Józsefné.**

* E rovatban megjelent közleményekért felelősséget nem vállal a Szerk.

Szerkesztői üzenetek.

„**Legyen világosság.**“ Cikkét nem közölhetjük. Ellenkezik lapunk elveivel és a szerkesztőség nézeteivel. Szó sincs róla, hibák és mulasztások voltak a Consiliul Dirigent alatt is, de azért a román nemzeti pártot degradálni nem lehet és nem szabad. A körülmények és viszonyokszülte kényszerhelyzetet — úgy látszik — nem veszi tekintetbe. Különben is a román pártok küzdelmeibe mi csak úgy szólhatnánk bele, ha megvolna szervezve az „ékverőnek“ agyonragalmazott székely párt. Ennek hiányában, egyedüli feladatunk irányelveket, programpontokat megérlelni és gárdánkat azok szellemében orientálni.

B. J. Jasi. A lapot kívánsága szerint ezután haza küldjük Kézdimárkosfalvára. A jasi elményekről szívesen vennénk egy kis beszámolót tanügyi és más szempontból is.

C. U. București. A sportegylet alapszabályait még nem kaptuk meg.

Tanulónak egy-két jóra-
való fiut finomabb kocsik-munkához azonnal felvesz Odorhei-Székelyudvarhely, Árpád-utca 44. sz. alatt **Albert Péter** kocsigyártó. 1-3.

Ha olcsón és jól akar étkezni,

menjen ifj. **Kassay F. Dénes** Bulevardul Reg. Ferdinand (Kossuth-utca) 16. alatt levő

BODEGÁJÁBA

Itt állandóan friss szebeni sonka, szalámi, sajtok, mindenféle hideg ételek, valamint Bürger-féle sör, küküllőmenti fajborok, előpataki és rákosi ásványvizek a legelőnyösebb árban kaphatók.

Járványok idején

„ÉLET KÖNYVE“ nélkülözhetetlen.

Csak
20
leu

! Egy jó tanács !

is aranyat ér. Az „Élet könyvé“-ben sok ezer jó tanács van az élet és egészség fönntartásához.

Csak
20
leu

Tribunalul Odorheiu.

C: 90—1922—2.

Hirdetmény.

Az odorheiu törvényszék közölszéké teszi, hogy Demeter Józsefné nasc. Barabás Györfly Julianna odorheiu lakos részéről az 1911; l. t. c. 748 §-a alapján előterjesztett kérelem folytán, az 1916 év őszén a román hadsereg által túszként Ó-Romániába vitt és ott Radanti nevű helységben 1917 évi márczius hó elején állítólag elhalt Barabás János volt odorheiu lakos elhalálása tényének megállapítása iránt az eljárás a mai napon megindította és az állítólag elhalt részére ügygondnokul Jánosi Gyula ügyvédet odorheiu lakost rendelte ki.

Felhívja a törvényszék Barabás Jánost és mindazokat, akiknek az ő életbenlétéről tudomásuk van, hogy a bíróságot vagy az ügygondnokot Barabás János életbenlétéről értesítsék, egyszersmind közöljék azokat az adatokat, amelyekből az ő életben léte megállapítható, mert ellenkező esetben a bíróság a jelen hirdetménynek az „Ardealul juridicban“ történt harmadszori beiktatást követő naptól számított 3 hó letelte után, a nevezett elhalálásának tényét a bizonyítás eredményéhez képest megfogja állapítani.

Odorhei, 1922 évi Martie hó 20 napján.

Gheorghiu m. p.
Pentru conformitate
Wozary Mária cancelist

Fordításokat román vagy német nyelvre pontosan és gyorsan teljesítünk. Cim a „Székely Hírek“ kiadóhivatalában.

Csomagoló-papíros

kilószámra és nagyobb mennyiségben olcsón eladó. Cim e lap kiadóhivatalában.

Divatos és jó buta

kapható **Székely János** műbutor-és épületasztalosnál Odorheiu Székelyudvarhelyt, Printul Micea (Petőfi-utca) 1. sz. Koronavendéglő udvarában. 3-5

Csuz, köszvény

csodás gyógyítószere a világhirű

Pöstyéni

Iszapkocka

2-3 eredeti kocka elegendő egy négyhetes borogató kurához.

Prospektust küld és felvilágosítást nyújt a fürdővezérképviselő

RECLAMA,

CLUJ, Piata Unirei No. 4.

Bolti 2 üveges- szekrény polcokkal és fiókokkal eladó. Hol Megmondja e lap kiadóhivatala.

Női ruhák,

pongyolák, bluzok, női-, férfi-, gyermek fehérneműk, menyasszonyi ke-lengyék

kabátok és kosztümök

legkényesebb estélyi és utcai ruhák olcsón, pontosan a legújabb divat szerint készülnek; átalakításokat lelkiismeretesen végez:

Dolbig Keresztélyné Sz.-udvarhely, Str. Horea (Kornis-u.) 14. szám alatt (emelet)

Ha valaki aranyat ölomra akar, nem tudna rajta tudni, ha közölszéké nem teszi — jegyzi meg Mark Twain.

Californiai **CSEMEGE-CONZERV** különlegesség

Biztos, csalhatatlan háziszér székrekedés ellen. Nem orvosság, hanem nyálánkság, melynek meglepő a hatása. Tisztítja a vért, erősít, fiatalít, meghosszabbítja az életet. Megrendelhető a pénz beküldése ellenében negyed kgos adag 55 leu, fél kgos adag 110 leu, egy kgos 210 leu bérmentve.

Edeimann Márk, Nagyvárad 23-100 Vámház-u. 53.

No 1093 »Nyugat« hirdetés.

Betegh Pál villamoserőre berendezett könyvnyomtató és könyvkötő-intézetéből Odorheiu-Secuesc (Székelyudvarhely.)